

ISOSEN VIHKO

Materiaali ensimmäisen vuoden
isoskoulutukseen

SAVONLINNAN SEURAKUNTA
Rakkauts, rauha, rohkeus.

Tervetuloa mukaan isoskoulutukseen!

Hienoa, että ole päättänyt lähteä mukaan Savonlinnan seurakunnan isoskoulutukseen! Ehkä olet tiennyt jo pitkään, että sinusta tulee isonen vai lähditkö mukaan, koska leirillä oli mukavaa? Tai kenties sen takia, että kaveritkin lähtivät ja ohjaaja on kannustanut sinua tulemaan? Ehkä vielä mietit, että onko tämä isoskoulutus sinun juttusi?

Olipa syy mukaan lähtöön mikä tahansa, kaikki isoskoulutukseen mukaan tulevat ovat äärimmäisen tervetulleita ja jokainen teistä on yhtä arvokas.

Tässä isoskoulutusmateriaalissa sinulla on kaikki sellainen materiaali, mitä koulutuksen aikana tulet tarvitsemaan. Materiaalia käydään ohjaajan ohjeistuksella läpi koulutuskerroilla ja leireillä. Materiaali on hyvä säästää myös tulevia leirejasi varten, sillä tässä on kaikki tärkeimmät vinkit siihen, mitä isosena tarvitset!

Osiot sisältävät teeman mukaista teoriaa, vinkkejä, linkkejä ja pohdintaosioita. Jos sinulle tulee joku hyvä kehitysehdotus materiaalin suhteen, älä epäröi kertoa sitä ohjaajalle.

Materiaali on toteutettu osana Kaisa Hämäläisen (nyk. Muhonen) opinnäytetyötä, ja apuohjaaja koulutukseen osallistuneet isokset ovat olleet mukana kehittämässä sitä. Materiaalissa on hyödynnetty isoskoulutuksen kirjojen materiaaleja kirjoista Aarre ja Ihme Isonen. Tarkempi lähdeluettelo löytyy materiaalin lopusta.

Tervetuloa mukaan yhteiselle isoskoulutusmatkalle!

ISOSKOULUTUS 1 2025-2026

SLN keskusta	KM	SU	Koulutuksen aihe
Syksy 2025			
3.9./ 7.9.	11.9.	3.9.	Aloitus, infoa, päivitys rippikoululaisesta isoseksi
Isosten retki 13.9. klo 8-21 Oronmyllylle ArmoRokkiin			Yhdessä, tulevaa
* Syysleirit Hirvaslahti 1. leiri 19.-21.9. 2. leiri 26.-28.9.			tutustuminen, minuuks, isosuus, sketsi, leikki, Jumisvalmistelu isosen näkökulmasta
1.10./5.10.	9.10.	1.10.	Vuorovaikutustaidot ja kuunteleminen
12.11./16.11.	6.11.	12.11.	ryhmän ohjaaminen ja ryhmäprosessi
10.12./14.12.	4.12.	10.12.	Nuortenillan ja iltaohjelman suunnittelu
Kevät 2026			
Isoshaastattelu ke 28.1.			Haastatellaan kaikki uudet koulutuksessa olevat ja vanhat isoseksi hakevat
7.1./11.1.	15.1.	7.1.	Hartaus
su 15.2. SuperISKO klo 10-15.30 (Aloitetaan Tuomiokirkosta klo 10 Veisumessulla, välissä lounas ja jatketaan srk-keskuksella)			Kristinuskon kysymykset eli Mitä isosen pitäisi tietää? itsetuntemus ja elämän valinnat
4.2./8.2.	12.2.	4.2.	Raamiksien ohjaaminen,
4.3./8.3.	5.3.	4.3.	isosen tehtävät ja odotukset isosia kohtaan (+konfis)
* Maalisleirit Hirvaslahdessa 1. leiri 13.-15.3. 2. leiri 20.-22.3.			Käytännön harjoittelua, laululeikit, lautapelit (myös varkkaleirin iltaohjelma ja hartaus) (isosen tehtävien kertaus)
29.4./3.5.	9.4.	8.4.	Isosen ensiaputaidot
*Su 19.4. Superisiko			leikki ja leikin ohjaaminen kertaus, Isonen ongelmatilanteissa, kohti kesää
Isosten siunaaminen to 14.5.			Siunaus ja todistusten jako

Ilmoita aina jos et pääse! Mahdollisuuksien mukaan yritetään välillä järjestää kertausta niille, jotka on olleet poissa.

Muuta isoskoulutukseen kuuluvaa:

- * 2 tapahtumaa syksyllä (TheIlta/Srkyö/lanit/Messu/MaataNäkyvissä-festarit yms)
- * 1 jumisnäkki syksyllä tai keväällä (olet yhdessä jumalanpalveluksessa avustamassa)
- * 1 Nuortenillan veto ryhmän kanssa joko 30.1. tai 6.2. (sisältää hartauden pitämisen)
- * Isoskoulutusleirit (löytyvät yllä olevasta ohjelmasta)

Isoshakemuksien palautus 25.1. mennessä
Isosvalintojen julkistus superiskossa 15.2.

Sisällys

1 Päivitys rippikoululaisesta isoseksi.....	5
2 Sketsi.....	6
3 Leikki.....	7
4 Minä isosena.....	9
5 Jumisvalmistelut.....	10
6 Vuorovaikutustaidot.....	11
7 Ryhmän ohjaaminen ja ryhmäprosessi.....	12
8 Nuortenilta ja iltaohjelman suunnittelu.....	16
9 Hartaus.....	19
10 Kristinuskon kysymyksiä.....	26
11 Itsetuntemus ja elämän valinnat.....	28
12 Raamis.....	31
13 Isosen tehtävät ja odotukset isosia kohtaan.....	33
14 Ensiaputaidot.....	35
15 Isonen ongelmatilanteissa.....	38
16 Seurakunnan tapahtumia nuorille.....	40
17 Työntekijät.....	41

1 Päivitys rippikoululaisesta isoseksi

Mitä isokoulutus pitää sisällään?

Osallistuminen seurakunnan toimintaan pitää sisällään:

- Yksi jumisnakki eli avustaminen messussa
 - Musiikki, kolehti, tekstinluku yms.
- Syyskaudella vähintään kaksi nuorteniltaa, tapahtumaa tms.
- Tammi-helmikuussa pienryhmän kanssa nuortenillan pitäminen

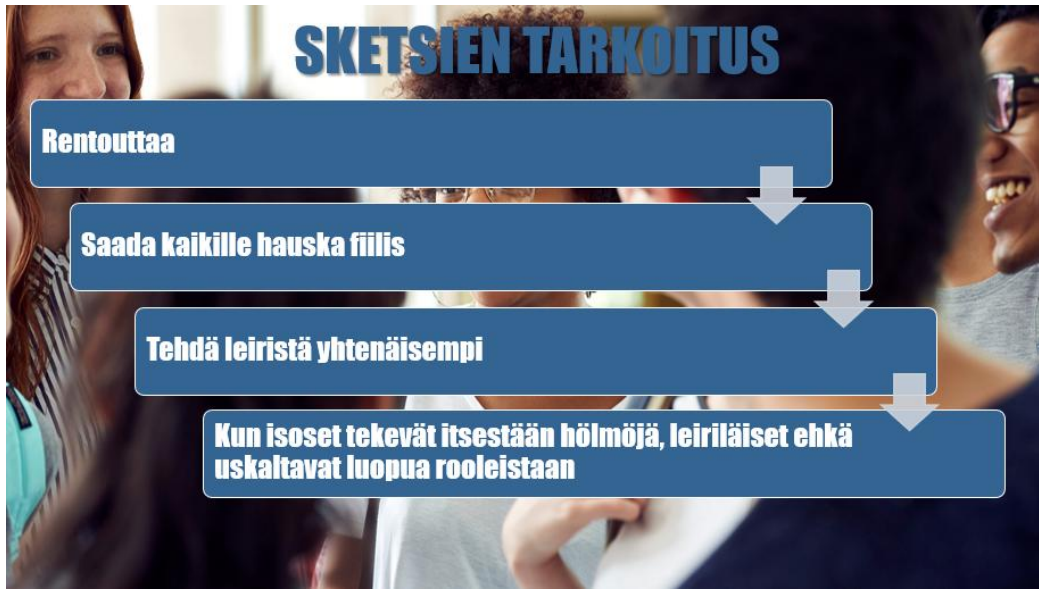
Pohdittavaksi:

- Miten isonen eroaa rippikoululaisesta?
- Millainen on mielestäsi ihanneisonen?
- Millaisilla adjektiiveilla kuvailisit ihanneisosta?
- Mitä ominaisuuksia isosella on?
- Miten ihanneisonen käyttäytyy?

Muista, että sinä voit olla ihanneisonen olemalla juuri sinä!

2 Sketsi

SKETSI= Tavallisesti tilannekomiikan varaan rakentuva yleensä kestoaltaan lyhyt komediallinen esitys, joka esitetään monesti leirillä esim. iltaohjelmassa.

Sketsin valinta:

- Ei saa loukata eikä nolata leiriläisiä
- Pitää olla hauskoja
- Nostaa tunnelma kattoon
- Ei alapääjuttuja
- Sopii seurakuntaan
- Ohjaajat kertovat, jos pitää jotain huomioida leiriläisistä
- EI isosten inside juttuja
- Jos on Insidesketsi, varmistakaa, että koko leiri tietää jutun.
- Jatkisten pitää myös jatkua leirin aikana

Muuta huomioitavaa:

- Harjoitelkaa sketsi monta kertaa
- Valitkaa roolivaatteet ja laittakaa ne valmiiksi
- Esiintymissuunta ja yleisön sijoittuminen
- Äänenkäyttö
- Hiljaisuus kun esitetään
- Turvallisuus ja hyvä maku
- Mokia ei tarvitse pelätä!
- Taustatarinat roolihenkilöille
- Tärkeintä on heittäytyminen
- Punch line on viimeinen, mitä sanotaan

Pohdittavaksi:

- Etsi kolme sketsiä, ja mieti miten ne voi toteuttaa.
- Mieti, mikä on isosen rooli olla katsomassa yleisössä toisten isosten tekemää sketsiä?

3 Leikki

Leikin valitsemisessa huomioitavaa:

- Millainen porukka on? Ensimmäinen kerta voi jännittää. Ei kontaktileikkejä. Onko liikuntarajoitteita? Missä ollaan? Millainen tila on? Onko sopivia tarvikkeita?

Leikin ohjaaminen:

- MIETI RYHMÄÄ, TILANNETTA JA LEIKKEJÄ.
 - Riparilla ekana iltana mieluummin tutustumista kuin suoraan iholle menemistä. Onko liikuntarajoitteisia, huomioi tila, onko kaikki tarvikkeet?
- LEIKI LEIKKI AINA ENSIN ITSE.
 - Jotta toisten leikittäminen onnistuu, sinun on sisäistettävä leikki ensin itse.
- SINÄ OLET LEIKIN JOHTAJA.
 - Leikkijöiden kannalta on tärkeää, että yhdellä henkilöllä leikki on selkeästi hallinnassa. Leikki on aina sinun vastuullasi. Myös toiset isokset ja ohjaajat muistavat tämän.
- KERRO LEIKIN SÄÄNNÖT SELKEÄSTI.
 - Selitä leikin säännöt ennen aloittamista ja varmistu, että kaikki ovat ne ymmärtäneet. Olenko selittänyt asian ymmärrettävästi?
- VALVO LEIKKIÄ.
 - Pidä kiinni sovitusta säännöistä ja ole oikeudenmukainen. Huolehdi, että leikki pysyy turvallisena niin henkisesti kuin fyysisesti.
- OLE INNOSTAVA ESIMERKKI.
 - Innostu itse leikistä ja heittäydy siihen koko sydämellä. Näin saat muutkin innostumaan.
- OTA KAIKKI MUKAAN LEIKKIIN.
 - Rohkaise kaikkia osallistumaan leikkiin. Huomaa erilaiset osallistujat mm. ujut ja äänekkäät. Älä pakota koskaan ketään vapaaehtoiseksi.
- LOPETA LEIKKI OIKEAAN AIKAAN.
 - Leikki on parasta lopettaa, kun tunnelma on parhaimmillaan. Näin leikistä jää hyvä maku.

Linkkejä:

- ❖ Fleimin video, Isosen ABC - leikki:
<https://www.youtube.com/watch?v=jPBVptUQlyU>
- ❖ Isosen takatasku:
<https://docs.google.com/document/d/12yC2ajVr2XpqMUQIVJfnbsUrPKXv1Z3AjAERIV6ciss/edit?usp=sharing>

Leikkejä eri ikäisille:

- ❖ Pomppelipedia: <https://wiki.isosten.net/wiki/Etusivu>
- ❖ Leikkipankki: <https://leikkipankki.fi/haku>
- ❖ MLL – leikkivinkit: <https://www.mll.fi/vanhemmille/vinkkeja-lapsiperheen-arkeen/leikkivinkit/>
- ❖ MLL – sata leikkiä: <https://leikkipaiva.fi/sata-leikkia/>
- ❖ Nuorten netti – leikkipaikka: <https://www.nuortennetti.fi/koulu-ja-tukioppilaat/leikkipaikka/>
- ❖ Suomen nuorisoseuran leikkiopas: https://nuorisoseurat.fi/wp-content/uploads/2018/03/knoppi_leikkiopas-final.pdf

Sketsejä:

- ❖ Pomppelipedia: <https://wiki.isosten.net/wiki/Luokka:Sketsit>

Pohdittavaksi:

- Miten voit innostaa leiriläisiä osallistumaan leikkiin?
- Jos olet isosena eri mieltä leikin ohjaajan kanssa, miten toimit?
- Mieti leikki, jonka voisit ohjata sekä varhaisnuorille (7–13-vuotta), että rippikoululaisille.

4 Minä isosena

Kirjoita omalle ISKO-ohjaajallesi WhatsApp-kirje itsestäsi. Kirje on täysin henkilökohtainen ja ohjaaja on vaitiolovelvollinen sen sisältämisestä asioista. Voit kirjoittaa vapaasti, mutta kerro ainakin alla olevat asiat. Voit käyttää apuna aloituksia: (kirjoita lauseen alku myös viestiin)

- Olen luonteeltani...
- Parasta elämässäni on...
- Luen...
- Harrastan...
- Kun kuuntelen musiikkia, se on...
- Surullisinta, mitä elämässäni olen kohdannut, oli...
- Elämäni tuo iloa...
- Osaan parhaiten...
- Jumalasta ajattelen...
- Elämäni käännekohtat... (suuret ilot ja surut, suuret elämänmuutokset)
- Elämässäni kaikkein tärkeintä on...
- Sinun ohjaajana, on hyvä tietää minusta...

Pohdittavaksi:

- ✓ Miksi halusit isoseksiksi?
- ✓ Mikä oli parasta oman riparin isosissa?
- ✓ Koitko pettyneesi oman riparisi isosiin?
- ✓ Mitä pelkää isosena?
- ✓ Kuka tai mikä vaikutti päätökseesi lähteä isoseksiksi?

5 Jumisvalmistelut

Mikä on leirijumis?

- Leirijumis on sanajumalanpalvelus
- Sanajumalanpalveluksessa ei ole ehtoollista (messussa on).
- Leiriläiset osallistuvat jumiksen suunnitteluun ja toteutukseen isosten kanssa
- Ajankohta voi olla mihin aikaan päivästä vain, useimmiten aamulla tai iltapäivällä
- Joko yksi ryhmä tekee kaiken tai tehtävät jaettu ryhmien kesken
- Erilaisuus on rikkautta!

Erilaisia ryhmien tehtäviä leirijumiksessa:

- Lukijat
 - Lukevat Raamatun tekstit
- Kanttori/musiikki
 - Valitsee aiheeseen sopivat virret, laittaa virsien numerot virsitauluun tai tekee virsitaulun pahville.
- Alttaritaulu
 - Taiteilee päivän tekstistä alttaritaulun ja laittaa sen esille
- Suntio
 - Järjestele tilan, jossa jumis vietetään, laittavat veisukirjat ja jumiskaavat esille
- Liturgi/saarna
 - Monesti ohjaaja on liturgi, mutta halutessaan leiriläiset tai isokset voivat myös olla, miettivät kysymyksiä saarnaan tai tekevät teksteistä tai saarnasta näytelmän
- Synnintunnustus
 - Valitaan listasta ja jaetaan luettavat pätkät, voi olla myös ryhmän itse kirjoittama
- Esirukous
 - Tekevät esirukouksen (kts. tarkemmin alla)

Esirukous, esimerkkejä:

- Rukouksen aloitus
 - Rakas Jumala, Taivaallinen Isämme, Hyvä Jumala
- Rukouksia toisten ihmisten tai asioiden puolesta
 - leirin asioiden puolesta, kotiväen puolesta, kotimaamme puolesta, ulkomailla olevien asioiden puolesta, niiden ihmisten/ihmisryhmien puolesta, joilla on elämässä vaikeaa
- Kiitos ja pyynnöt
 - Mikä on maailmassa hyvin ja mitkä asiat maailmassa/elämässä ovat huonosti
- Rukouksen päätös
 - Kiitos kun kuulet rukouksemme, jää siunaamaan meitä, Jeesuksen nimessä
- Aamen

Pohdittavaksi:

- Mikä on mielestäsi messun tai jumalanpalveluksen tärkein osio?
- Mihin Jumalanpalveluksen osaan tarvitaan pappi?
- Miksi on mielestäsi tärkeää toteuttaa jumis yhdessä?
- Mitä muuta kuin edellä mainittuja asioita nuoret voisivat tehdä jumiksessa?
- Mikä on sinulle mieluisin tehtävä?

6 Vuorovaikutustaidot

Kuuntelutaidot:

Seuraavat vinkit auttavat harjoittelemaan tätä vaativaa taitoa:

1. Varaa riittävästi aikaa.

- Jos toinen kokee, että sinulla on kiire, aitoa vuorovaikutusta ei välttämättä synny. On myös tärkeää, että paikka on tarpeeksi rauhallinen

2. Tee tarkentavia kysymyksiä.

- Hyviä tarkennuksia ovat:
 - Sanoit äsken... tarkoittiko sitä, että...
 - Mitä tarkoittit, kun puhuit...
 - Ymmärsinkö oikein, että...
 - Tuntuuko sinusta, että...

3. Älä pelkää hiljaisia hetkiä.

- Suurin lohtu voi olla jo siinä, että istut vierellä ja olet läsnä. Joskus on hyvä ottaa kädestä kiinni. Kaikki eivät kuitenkaan pidä kosketuksesta.

4. Katso silmiin.

- Silmiin katsominen on vaikeaa. Se kuitenkin kertoo, että todella kuuntelet ja keskityt läsnä olevaan hetkeen.

5. Uskalla näyttää tunteesi.

- Se helpottaa myös toista näyttämään omia tunteitaan. Oleellista on, että olet aito. Ei kannata teeskennellä surevaa, jos ei siltä tunnu.

Muista, että kuuntelemisen avoimuus ja aito kiinnostus toisesta on kaikkein tärkeintä ja muista, **että olet vaitiolovelvollinen!**

Vuorovaikutustaitojen kasvusuunta kysely:

<https://forms.gle/HeBGY9P3RsPK3VZz7>

Pohdittavaksi:

- Mitä on vuorovaikutus?
- Mitä muita vuorovaikutustaitoja isonen tarvitsee, kuin kuuntelutaitoa? Miksi?
- Kumpi on helpompaa, kuuntelu vai puhuminen?
- Voiko vuorovaikutustaitojaan kehittää?

7 Ryhmän ohjaaminen ja ryhmäprosessi

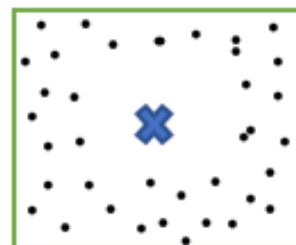
Ryhmän elinkaari:

TUTUSTUMISVAIHE

Ryhmän jäsenet ovat irrallaan toisistaan tai pareittain hajoten koko käytettävissä olevaan tilaan. Kaikki ovat muodollisen kohteliaita toisilleen.

Tehtävä: uskaltaa tutustua.

Vallitsevat tunteet: varovaisuus, tarkkailu

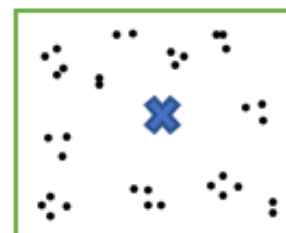

KLIKKIYTYMISVAIHE

Ryhmän jäsenet muodostavat pieniä alaryhmiä eri puolille käytettävissä olevaan tilaan. Kaikki tarkkailevat toisiaan.

Tehtävä: Luopua ennakkoluuloista, ilmaista ajatuksia ja tunteita.

Vallitsevat tunteet: epäluulo, pettymys, ilo, innostus, suuttumus, masennus, alistuminen

TYÖSKENTELYVAIHE

Ryhmän jäsenet muodostavat suuria ryhmiä lähelle ryhmän näkymätöntä keskipistettä. Tämä on ryhmän hedelmällisin työskentelyvaihe. Liikkuminen alaryhmästä toiseen on vapaata.

Tehtävä: osallistua siihen mitä ryhmä kulloinkin tekee.

Vallitsevat tunteet: innostus, turvallisuus.

LOPETUSVAIHE

Ryhmän jäsenet muodostavat tiiviin ryppään näkymättömän keskipisteen ympärille juuri hetkeä ennen ryhmän päättymistä.

Ryhmä on tunteiden vallassa.

Tehtävä: valmistautua luopumaan ryhmästä.

Vallitsevat tunteet: Onni ja surun ennakoiminen.

(Lähde: Paananen & Tuominen, Aarre – isoskouluttajan opas, s. 62–63)

TOIMIVA RYHMÄ

Toimivassa ryhmässä on runsaasti vuorovaikutusta ryhmän jäsenten kesken. Keskustelu on vilkasta ja leppoisaa. Kaikki työskentelevät ahkerasti ja tasavertaisesti. Jäsenillä on tunne: tämä on meidän ryhmämme. Tärkeää on, että ryhmä löytää yhteisen tavoitteen, johon pyritään. Toimiva ryhmä pystyy sietämään erimielisyyksiä. Kritiikkiä voi esiintyä, mutta arvostelu on suoraa ja asiallista eikä kohdistu henkilökohtaisuuksiin. Yksi toimivan ryhmän tärkeimmistä ominaisuuksista on, että se pystyy työskentelemään vajaanlaisena, myös ilman ryhmänohjaajaa. Kun ryhmä saa tehtävän, jokainen ottaa vastuuta niin, että tehtävä tulee suoritetuksi.

- ole persoonallinen, aito esimerkki
- ole puolueeton
- ole ryhmäsi käytettävissä myös ryhmätöiden ulkopuolella
- luo turvallista ja leppoisaa ilmapiiriä
- pyri työskentelemään järjestelmällisesti
- valmistaudu tehtäviin etukäteen
- pyri antamaan vastuuta tehtävistä jokaiselle ryhmän jäsenelle

TOIMIVAN RYHMÄN TUNTOMERKKEJÄ

Tässä muutamia tuntomerkkejä, joiden avulla voit arvioida oman ryhmäsi toimivuutta. Muista kuitenkin, että mikään ryhmä ei heti aluksi ole toimiva. Eikä mikään ryhmä ole täydellinen.

1. Ryhmän ilmapiiri on epävirallisen mukava ja rentoutunut. Jännitystä ja ikävystymistä ei esiinny.
2. Keskustelu on vilkasta ja jokainen osallistuu keskusteluun, mutta siitä huolimatta pysytään aiheessa (ainakin enimmäkseen).
3. Ryhmän jäsenet kuuntelevat toisiaan ja esittävät omia ideoitaan.
4. Ryhmän jäsenet uskaltavat olla eri mieltä, mutta se ei estä tekemästä yhteistyötä. §
5. Jos arvostelua esiintyy, se kohdistuu ryhmän toimintaan kokonaisuutena, ei yksittäiseen ryhmän jäseneseen.
6. Ryhmänohjaaja ei määräile ryhmää, eri tilanteissa eri jäsenet voivat toimia johtajina.
7. Ryhmän ratkaisusta keskustellaan, kunnes löydetään paras ratkaisu.

(Lähde: Paananen & Tuominen, Aarre – isoskouluttajan opas, s. 66)

ROOLEJA RYHMÄSSÄ

Ryhmässä muodostuu aina rooleja, joko myönteisiä tai kielteisiä.

- Sinun tehtäväsi on edistää myönteisten roolien syntymistä ryhmässäsi ja estää häiritsevien muodostumista ja voimistumista.
- Ensimmäinen johdollasi tapahtuva kokoontuminen on suunniteltava huolellisesti. Ensimmäisellä kerralla nuori ei ole vielä valmis keskustelemaan kovin syvällisesti. Ehkä hän heittää sinulle vaikeita kysymyksiä, testaa sinua. (Oletko uskovainen?) Vastaa kysymyksiin asiallisesti.
- Pidä huoli, että jokainen saa puhua, ilmaista itseään. Rohkaise ujoa ja hiljaista. Estä suupalattia ja häiritsijää puhumasta koko ajan. Kukaan ei saa jäädä syrjään.
- Ryhmässä voi tapahtua roolikiertoa. Se rooli, joka muodostuu ryhmäsi jäsenelle ensimmäisellä kerralla, ei ole välttämättä lopullinen rooli. Älä siis menetä uskoasi, vaikka ensimmäinen ryhmätilanne ei sujuisikaan niin kuin toivoit!!

Esimerkkejä myönteisistä rooleista:
aloitteentekijä
rohkaisija
sovittelija
yhteenvetojen tekijä
jännityksen laukaisija
tunteiden ilmaisija
kriitikko

Esimerkkejä kielteisistä rooleista:
hyökkääjä
jarruttaja
huomion tavoittelija
kilpailija
vetäytyjä
yläpuolelle asettuja
kiusaaja

PIENRYHMÄN KAARI RIPPIKOULUSSA

Rippikoulun pienryhmät muotoutuvat useimmiten kahdella tavalla: jako tehdään sattumanvaraisesti tai ohjaajat ovat miettineet sen valmiiksi, pyrkien tekemään ryhmistä mahdollisimman tasavertaiset ja toimivat. Rippikoululaiset koetetaan usein jakaa ryhmiin niin, että valmiit kaveriporukat hajaantuvat eri pienryhmiin. Se vaikuttaa ryhmän dynamiikkaan, ryhmäytymiseen ja uusien kaverisuhteiden syntymiseen.

1. **Tutustumisvaihe:** Ryhmässä opetellaan nimet sekä tehdään havaintoja ryhmäläisten persoonasta, mieltymyksistä ja ominaisuuksista.
2. **Jäsentymisvaihe:** Tarkkaillaan, keitä ryhmässä on, millaisia he ovat, mikä on minun paikkani. Ryhmäläiset valitsevat (tietoisesti tai tiedostamatta) erilaisia rooleja. Samalla ryhmän toimintatavat, normit ja säännöt alkavat muotoutua.
3. **Keskinäisen kehumisen kerho:** Tässä vaiheessa ristiriitoja ei vielä ole tai niitä ei uskalleta tuoda esiin.
4. **Toiminnan ja työskentelyn vaihe:** Ryhmä alkaa pyrkiä päämäärän saavuttamiseen ja heille annettun tehtävän suorittamiseen. Määrätietoisempi työskentely alkaa.
5. **Kuohuntavaihe:** Uskalletaan jo haastaa toisia ja tuoda esiin ristiriitoja tai eriäviä mielipiteitä.
6. **Sitoutumisen vaihe:** Toiminnan aikana ryhmäläiset kiintyvät ryhmään ja sitoutuvat siihen entistä enemmän.
7. **Luopumisen vaihe:** Ripari lähenee loppuaan ja ryhmä alkaa tehdä pientä surutyötä ryhmän purkautumisesta. Tähän liittyvät usein riitit, esimerkiksi ryhmäkuvien ottaminen ja yhteystietojen vaihtaminen.
8. **Ryhmän lopetus.**

(Lähde: Peitso, Perkiö, Poropudas & Nieminen. Ihme Isonen – Isostoiminnan kirja, s. 165–166)

Ryhmäsimulaattori

Ohjaaja antaa erilaisia tehtäviä ryhmälle, joita esitätte ja toimitte vuoron perään ryhmän ohjaajana.

Rooleja:

hiljainen, ujo, kiusaaja, kritisoija, sovittelija, aloitteentekijä, kyseenalaistaja, kilpailija, huomion tavoittelija, pelle, kyselijä, rohkaisija

Ryhmäsimulaattorin purku kysymyksiä:

- ❖ Miltä ryhmän ohjaaminen tuntui?
- ❖ Oliko se ehkä vaikeampaa kuin riparilla?
- ❖ Mitä haasteita oli?
- ❖ Mikä oli helpompaa?
- ❖ Entä roolien vaihtelu – oliko hankalaa omaksua erilaisia rooleja ryhmäläisenä?
- ❖ Millaista oli toimia itselleen vieraassa roolissa?
- ❖ Menivätkö jotkin roolit vähän ”yli”, eli olivatko ne epätodellisen haastavia?
- ❖ Miten arvelette ryhmänohjauksen eroavan riparilla tästä harjoituksesta?

(Lähde: Peitso, Perkiö, Poropudas & Nieminen. Ihme Isonen – Isostoiminnan kirja, s. 165–171.)

Pohdittavaksi:

- Muistele omaa rippikouluasi, millaisia huomioita teet omasta ryhmästäsi nyt opitun perusteella? Millainen oma roolisi on ollut ryhmässä?
- Millaiset roolit ryhmässä edistävät ryhmän toimintaa?
- Millainen on oma roolisi isosena tai mitä roolia haluaisit itsessäsi kehittää?
- Miten voit isosena toimia, jotta se edistää hyvän ryhmän muodostumista?

8 Nuortenilta ja iltaohjelman suunnittelu

Iltaohjelman ohjaajan tärpit:

ILTAOHJELMAN TARKOITUS

- Yhdessä olemista, kokemista, oppimista
- Keventää leirin tunnelmaa
- Alkuleiristä tutustumista, ryhmäytymistä, turvallisuuden luomista
- Tulee lähteä liikkeelle hellävaraisesti ja niin, ettei kukaan koe olevansa millään tavoin uhattuna illan aikana.
- Huomioi paikka, leiriläisten määrä ja ikäryhmä.

JUONTAJA

- Iltaohjelma tarvitsee juontajan
- Juontajalla on kaikki tieto iltaohjelmasta päässään ja paperilla. Iltaohjelman runko pitää löytyä myös "takahuoneesta".
- Juontaja on yksi iltaohjelman roolihenkilö, pukeudu roolivaatteisiin.
- Juontaja yhdistää erilaiset ohjelmat toisiinsa sopivilla välipuheilla

JUONI

- Iltaohjelmassa on aina jokin koossa pitävä juoni tai aihe, esim. tutustuminen ja ryhmäytyminen, Jeesus, rakkaus.
- Iltaohjelman juoni tai aihe valitaan leiriläisten ikäryhmän mukaan (varkkaleirillä rakkaus teema?)

RUNKO JA RYTMİ

- Iltaohjelman kulku suunnitellaan AINA etukäteen.
- Juontaja huolehtii, että iltaohjelma menee eteenpäin ilman ylimääräistä häsläystä. (Juontaja muistuttaa isosille, että laulun jälkeen tulee leikki ja sitten se sketsi, johon tarvitaan...)
- Juontaja yhdistää erilaiset ohjelmat toisiinsa sopivilla välipuheilla
- Katkot, laulujen etsimiset ja turhat jähkailut ohjelman aikana latistavat tunnelman ja herpaannuttavat mielenkiinnon

OHJELMA

- Ohjelmanumeroissa olisi pyrittävä vaihteluun.
- Jokaisessa illassa on jokin huippukohta, illan pääohjelmanumero. Tämä sijoitetaan mieluummin iltaohjelman loppupuolelle.
- Samassa illassa voi olla riehakasta, naurattavaa, hiljentävää, tunneilmaisua herkistävää, älykkyyttä kehittävää ohjelmaa.
- Ohjelman viimeinen numero (leikki/laulu/sketsi) olisi hyvä olla rauhallinen/rauhhoittava.

ALKU

- Iltaohjelman alulla on aina tärkeä psykologinen merkitys. Vaisun alun jälkeen on vaikea saada osallistujia enää innostumaan.

VAIHTELU VIRKISTÄÄ

- Pitkillä leireillä olisi pyrittävä vaihtelevaan iltaohjelmien käyttöön, niin että samanlainen iltaohjelma ei toistu.
- Myös lauluissa ja leikeissä (ei joka ilta ponileikkiä ja sitkeä sydän –laulua).
- Kun iltaohjelmat ovat vaihtelevia ulkonaiselta muodoltaan ja sisällöltään, ne säilyttävät jatkuvasti hohtonsa eivätkä leiriläiset kyllästy.

Nuortenilta = pieni iltaohjelma

Aiheideoita iltaohjelmaan:

➤ Toivo	➤ Ehtoollinen
➤ Rauha	➤ Rakkauden kaksoiskäsky
➤ Usko	➤ Minä olen ihme
➤ Kaste	➤ Pienoisevankeliumi
➤ Enkelit	➤ Hyvä paimen
➤ Hengen hedelmät	➤ Armo

Pohdittavaksi:

- Mitä sinulle on jäänyt mieleen rippikoulun iltaohjelmista?
- Mikä on mielestäsi tärkeää iltaohjelmassa?
- Millaiseen iltaohjelmaan itse osallistuisit kaikista mieluiten?
- Millainen on hyvä leikki?

9 Hartaus

HARDE- Hätä – apu – tuki isosille hartauden valmistelua ja pitämistä varten

Hartauden pitämisestä...

Aloita hartauden valmistelu ajoissa

- Hartausvuorot kannattaa jakaa jo ennen leiriä, jolloin hartaudet voi valmistella rauhassa ennen leirille lähtöä. Viimeisin hetki oman hartauden valmistelemiseen on hartautta edeltävänä päivänä.

Järjestele hartaustila hyvissä ajoin etukäteen.

- Varmista, että kaikille on paikka, laulukirjat ovat paikalla (samoin muut mahdolliset monisteet), kynttilät valmiina, tulitikut olemassa, kitara viritetty (tai säestäjä valittu). Mieti miten sijoitat ihmiset hartaustilaan. Hartaudesta tulee erilainen, jos ihmiset istuvat tuoleilla tai jos ne istuvat lattialla patjoilla.

Valitse laulut ja musiikit etukäteen

- Muista infota laulujen säestäjää hyvissä ajoin lauluista – varmista, että ne ovat säestäjälle tuttuja biisejä. Musiikkivinkkejä löytyy muun muassa osoitteesta: www.hengenveto.fi

Jos käytät mankkaa tms. teknistä laitetta...

- Varmista, että tekniikka pelaa, ja että sinä osaat laitetta operoida. Voit myös pyytää avustajan tehtävään. Jos soitat musiikkia Spotifysta tms., muista mahdolliset mainokset.

Pyydä neuvoa ja apua työntekijältä!

- Jos tuntuu siltä, ettet selviä yksin, sinua jännittää paljon, sinulla on ratkaisemattomia kysymyksiä, et muista tai osaa tai muuten vaan tarvitset apuja. Rohkeutta on pyytää apua!

Perushartaus

- 1. Laulu tai musiikkia**
- 2. Raamatun teksti/tekstejä (+ muu hartausteksti)**
- 3. Pieni puhe:** Omaa pohdintaa, omia kysymyksiä, omia kokemuksia, omia ajatuksia aiheesta. Voi harkitusti käyttää lisänä myös tarinakirjoja, mutta oma puhe on aina paras.
- 4. Rukous:** Itse tehty rukous ja/tai isä meidän rukous (tai muu valmis rukous). Rukouksenkin pitäisi liittyä aiheeseen.
- 5. Herran siunaus:** Joko hartauden pitäjän lukemana tai yhteen ääneen
- 6. Loppulaulu**

Hartaudella on hyvä olla yksi teema, joka kokoaa eri palaset yhteen. Hyväksi todettuja teemoja on listattu tuonnempana tässä vihossa. Voit myös kehittää teeman ihan itse. Tätä peruskaavaa voi varioida tuhansin eri tavoin, mutta se on hyvä muistiväline siitä, mitä kaikkea hartauden on hyvä sisältää.

Erilaisia hartauksia

Perushartauden lisäksi hartauksia voi tehdä monella eri tavalla. Hartauksien tyyli ja sisältö vaihtelevat myös sen mukaan, milloin ja missä ne pidetään.

AAMUHARTAUS

On luonteeltaan "reippaampi" kuin iltahartaus. Ideana on saada päivä käyntiin, ei saada porukka uneliaaksi. Reippaat laulut ja ytimekäs Raamatunteksti käyvät hyvin tähän. Ei kovin pitkä.

ILTAHARTAUS

Nyt on tarkoituksena rauhoittaa porukka päivän päätteeksi. Rauhallista musiikkia ja rauhallisia lauluja. Voi olla pidempi kuin aamuhartaus. Iltahartaudessa porukka olisi hyvä saada pois tuoleilta patjoille tai tyynyille lattialle. Iltahartaudessa isosen pitämän puheosuuden merkitys korostuu.

NUOTIOPAikka/ULKOHARTAUS

Ulkona pidettävässä hartaudessa kannattaa varmistaa, että paikka on sellainen, ettei siellä ole liikaa muuta meteliä ja virikkeitä, jotka herpaannuttavat keskittymisen. Muista äänenkäyttö. Muuten samat säännöt toimivat.

DRAAMAHARTAUS

Hartaus voi olla myös näytelmä tai pantomiimi, jonka lisäksi lauletaan laulut ja ehkä luetaan Raamatunteksti. Nämä ovat tosi vaikuttavia kokemuksia.

MEDIS

Meditatiivinen rauhoittumishetki, jolloin voi vaikka köllähtää patjalle oman tyynyn kanssa lepäämään ja kuuntelemaan raamatuntekstejä tai muuta hartaustekstiä.

KUVAHARTAUS

Perustuu kuvaan tai kuviin, joita näytetään (ja joista kerrotaan) musiikin soidessa taustalla.

Välineitä puheen valmisteluun

Hartauden on hyvä sisältää myös joitakin hartauden pitäjän omia ajatuksia hartauden teemasta tai luetusta Raamatunkohdasta tai hartauden alkuveisusta. Voit käyttää seuraavia kysymyksiä apuna puhetta valmistellessa.

- Mitä minä ajattelen hartauden teemana olevasta aiheesta?
- Minkälaisia kysymyksiä minulla on aiheeseen liittyen?
- Minkälaisia omia kokemuksia, muistoja minulla on aiheesta?
- Mikä Raamatunkohdassa tai veisussa/alkulaulussa kosketti? Ihmetytti? Miellytti? Puhutteli? Rauhoitti?

Teemoja hartauksiin

Voit myös keksiä ihan oman teeman. Teema kannattaa liittää myös päivän muuhun opetukseen.

ONNI, KÄRSIMYS, USKO, RUKOUS, ILO, RAKKAUS, PYHÄ HENKI, JUMALAN LUPAUKSIA, YSTÄVYYS, SOTA, RAUHA, VÄKIVALTA, JUMALA, TAIVAS, ANTEEKSIA NTAMUS, LÄHIMMÄISYYS, ARVOT, PELKO, KUOLEMA, ELÄMÄ, JEESUS, TOIVO, OMA RIPARI, MIKSI MINÄ TULIN ISOSEKSI, UUPUMUS.

Raamatunkohtia teemoittain

Jumala:

Ps. 9:10-11, Ps. 27:7-11 ja 13-14, Ps. 103:8-19, Ps. 139:1-18,
Ps. 146:7-10, 2.Piet. 3:8, Joh 3:16

Jumalan lupauksia:

Ps. 91:4-6, 9-11, Jes. 43:1-3, Jes. 46:4, Jer. 29:11, Hes. 16:60,
Sef. 3:17, Matt. 5:1-12, Matt. 6:26-34, Matt. 7:7-8, Matt. 11:28-30,
Matt. 18:19-20, Mark. 11:24-25, Joh. 10:27-28, Joh. 14:13-14, Room. 8:38-39.

Taivas:

Jes. 60:20, Mark. 13:30-32, Luuk. 10:20, Joh. 14:1-4, Ilm. 21:1-4,

Kärsimys, väsymys, uupumus:

Ps. 6:2-4, Ps. 34:19, Ps. 61:2-5, Ps. 69:14-16, Ps. 118:5-6, Matt. 11:28-30, Joh. 14:27.

Rohkaisun sanoja:

5. Moos. 33:27, Ps. 23:1-4, Ps. 27:14, Sananl. 16:3, Jes. 43:1-3,
Jer. 29:13-14, Hes. 16:60, 1. Kor. 15:58,

Lähimmäisyys:

Sananl. 11:25, Sananl. 27:19, Saarn. 4:9-12, Matt. 5:41-42,
Mark. 12:29-31, Luuk. 6:27-30, Room. 12:17-20, Gal. 6:9, Kol. 3:12, Hepr. 13:1-2.

Pelko, ahdistus, huoli:

5. Moos. 31:8, Ps. 20:2, Ps. 34:19, Ps. 55:2-3, 5-9, 17-18, 23,
Ps. 69:14-16, Ps. 91:4-6, 9-11, Room. 12:12, 1. Joh. 4:17-18

Aamalla:

Ps. 90:14, Jes. 50:4, Val. 3:22-23,

Illalla:

Ps. 3:6, Ps. 4:9, Ps. 23, Ps. 63:7-9, Matt. 11:28-29,

Enkelit:

Ps. 34:8, Ps. 91:9-11

Rakkaus:

Saarn. 4:9-12, Laul.I. 4:9-10, Laul.I. 8:6-7, Joh: 13:34, 1. Kor. 13,

Jeesus:

Jes: 54:1-12, Matt. 28:18-20, Joh. 3:16, Joh. 8:12, Joh. 10:11, Joh. 14:6.

Onni:

Ps. 16:11, Saarn. 2:24-25

Usko:

Ps. 37:23-24, Jes. 40:30-31, Jer. 33:3, Matt. 6:10, Joh. 20:29,

Room. 8:38-39,

Elämänohjeita:

Joos. 1:9, Sananl. 2:1-14, 20-21, Room. 12:10-15, 1. Kor.15:58,

Gal. 6:9-10, Fil. 2:3-4, Kol. 3:23-24.

Kuolema:

Job. 14:5, Job. 19:25, Ps. 23, Ps. 39:5-7, Ps. 90:2-6, Ps. 103:15-18, Ps. 139:16,

Saarn. 3:1-8, Joh. 10:28, Joh. 11:25, Room. 8:38-39

Kiitos ja ylistys:

Ps. 5:12, Ps. 95:1-7, Ps. 118:1, Ap.t. 2:28,

Anteeksianto:

Ps. 103:8-19, Jes. 1:18, Matt. 6:14-15,

Rukous:

Ps. 5:4, Ps. 37:7, Ps. 62:6-9, Jer. 33:3, Matt. 7:7-8, Mark. 11:24-25, Room. 12:12.

RUKOUS

Mitä rukous on? Se on kiittämistä, pyytämistä ylistämistä, katumista, toisten puolesta rukoilemista, kuuntelemista, aamen. Näistä palasista sinun on helppo kirjoittaa hartauteen oma rukouksesi. Voit myös käyttää valmiita rukouksia, mutta itse kirjoitetussa rukouksessa on monesti enemmän fiilistä kuin valmiissa rukouksissa.

Isä meidän ja Herran Siunaus ovat Raamatun rukouksia, joita voi myös käyttää. Niitä käyttämällä voi myös auttaa leiriläisiä oppimaan nämä ulkoläksyinäkin olevat kohdat helpommin.

Hartaus alttari

Hartaudessa kannattaa olla esillä jotain visuaalista eli katseltavaa, sillä se helpottaa monia rauhoittumisessa ja hiljentymisessä.

KYNTTILÄ(T)

Tuikut, pöytäkynttilät, kruunukynttilät, tuohukset yms. Kynttilän liekki on rukouksen vertauskuva, sillä se kääntyy aina ylöspäin. Kynttilä kannattaa sytyttää heti hartauden aluksi. Huom! Varmista että hartaustilassa saa polttaa kynttilöitä.

ALTTARIKUVA/IKONI

Jos hartaustilaan on rakennettu alttari, kannattaa sen päälle valita hartauden aiheeseen sopiva ikoni tai piirtää itse sopiva alttarikuva.

KUKKIA, KIVIÄ, OKSIA tms.

Näistä saa aikaiseksi todella kauniin ja puhuttelevan alttarin vaikka kärsimys tai luontoaiheiseen hartauteen. Kysy työntekijältä lisää ideoita.

ALTTARILIINA

Liina kannattaa valita niin, että sen liturginen väri sopii hartauden aiheeseen. Valkoinen: ilo, puhtaus, enkelit. Punainen: tunnustus, Pyhä Henki, marttyyrit. Violetti(/sininen): katumus, odotus, parannus (sininen Neitsyt Maria). Vihreä: toivo, iankaikkinen elämä, arki, kasvu. Musta: murhe, suru, katoavaisuus.

SYMBOLEJA

Erilaiset ristit, iktykset, orjantappura kruunut jne. ovat oivallisia alttarielementtejä ja aiheita alttarikuviin.

Pohdittavaksi:

- Mitä sinulle on jäänyt mieleen oman riparisi hartauksista? Miksi?
- Mikä sinusta on pyhää?
- Mikä voi auttaa tuntemaan pyhyyttä?
- Mieti, millaista hartautta itse seuraat mieluiten.

Tässä avuksi hartauden ideointilappu. Se voi auttaa suunnittelussa.

Hartausaika ja kohderyhmä ja paikka:

Hartauden aihe:

Etsikää aiheeseen sopivia raamatunkohtia. Lukekaa raamatunkohdat ja miettikää aihetta ja apukysymyksiä. Tehkää ideariihä. Mitä teille tulee tästä aiheesta mieleen?

Mikä musiikki tähän sopisi? Laulettu? Soitettu? Kuka säestää?

Puhe (koostakaa tähän ideariihi-kohtaan kirjoittamistanne ajatuksista puhe)

Rukous (huomioikaa aihe ja ajankohta)

Mitä alttarille/keskelle?

Miten tila?

Mitä tarvikkeita tarvitaan?

Hartauden kulku vaiheittain ja työnjako:

Hartauden pitäminen voi olla jännä paikka, mutta seuraavat sanat tarkoittavat myös sinua – ota ne turvaksesi ja usko ne!

**Herra, Jumalasi, on sinun kanssasi, hän on voimallinen, hän auttaa.
Sinä olet hänen ilonsa, rakkaudessaan hän tekee sinut uudeksi,
hän iloitsee, hän riemuitsee sinusta.**

Sef. 3:17

3 Miksi Jeesusta vihattiin?

Hän paljasti vallan väärinkäyttöä. Hän otti tärkeilevät ihmiset jalustalta alas. Niille, jotka pitivät itseään muita parempina, hän osoitti heidän oikean paikkansa. Esimerkiksi fariseukset ja lainopettajat saivat osansa Jeesuksen kritiikistä, ja kansa alkoi ehkä kyseenalaistaa heidän asemansa totuuden jakajina. Hän myös sai paljon ihmisiä seuraajikseen, ja vallanpitäjät alkoivat pelätä Jeesuksen kansansuosion myötä kapinaa ja ajattelivat, että jos joukon johtaja tapetaan, seuraajat hajaantuvat. Toiset kuitenkin rakastivat Jeesuksen opetuksia, koska ymmärsivät sen olevan Jumalalta tulevaa totuutta ja viisautta.

4 Miksi Jumalaa katsotaan kaikkien pelastajana ja kaiken hyvän lähteenä, jos hän salli kansanmurhan, massatulvan ja melkein tappoi kaikki?

Jumala loi ihmisen maailmaan ja antoi vapaan tahdon. Jumalan syyksi ei voi siis lukea maailmassa tapahtuvaa ihmisten pahuutta, sillä se on ihmisten tahdon, ei Jumalan tahdon aikaansaamaa. Tietysti Jumala voisi heti poistaa kaiken pahuuden maailmasta, mutta silloin minua tai sinuakaan ei olisi täällä enää. Emme ole 100% hyviä. On myös paljon kärsimystä, joka ei näyttäisi johtuvan suoraan ihmisten pahuudesta, kuten maanjäristykset, tulvat ja muut luonnonmullistukset. Kenties emme voi tästä pienen ihmisen näkökulmastamme syytä kaikille maailmassa koetuille ongelmille. Jumalan meille lahjoittama pelastus ei tarkoita täydellistä maanpäällistä elämää, vaan ikuisesti kestävä onnea ja iloa Jumalan luona taivaassa tämän ikuisuuteen verrattuna varsin lyhyeksi jäävän maanpäällisen elämän jälkeen.

5 Mikä on elämän tarkoitus?

Löytää elämän tarkoitus. Eikä vain jotain elämän tarkoitusta, vaan juuri se tarkoitus, jonka Jumala tahtoo juuri sinulle, ja mitä varten sinut ja koko ihmiskunta on tänne maan päälle luotu. Jumala loi ihmisen kuvakseen, rakkautensa kohteeksi, ja tuli Jeesuksessa maan päälle osoittamaan sitä rakkautta, jotta ihmiset ymmärtäisivät, kuinka suurta on se rakkaus, jolla Jumala meitä rakastaa. Jeesus (eli Jumala) antoi tehtävän levittää tätä rakkauden sanomaa, jotta kaikki saisivat tuntea Jumalan rakkauden ja voisivat maanpäällisen elämänsä päätteeksi liittyä Jumalan seuraan taivaassa, ikuisuudeksi vailla tämän ajallisen (eli maanpäällisen) elämän murheita.

11 Itsetuntemus ja elämän valinnat

Tehtävässä pääset miettimään omia vahvuuksiasi, mistä olet tullut tähän hetkeen elämääsi ja millaisia haaveita ja ajatuksia sinulla on tulevaisuuteen.

Tehtävä 1: Millainen olen?

1. Piirrä seuraavalle sivulle (tai jos luet tätä verkossa, niin erilliselle paperille) molempien käsiesi kuva.
2. Tällaisena näen itseni - kirjoita toiseen kämmeneen omia vahvuuksiasi
3. Millaisena sinä näet minut? - kiertäkää kirjoittamassa toisten ryhmäläisten kämmeniin hyviä asioita toisista isoskoulutettavista

Tehtävä 2: Elämäni aikajana

1. Piirrä toiselle tyhjälle sivulle elämäsi aikajana, aikajana voi olla suora viiva tai mutkitteleva, voit itse päättää.
2. Merkitse aikajanalalle elämäsi tärkeitä kohtia (tapahtuma ja vuosi) ja asioita, joita haluat myös tulevaisuudessa saavuttaa tai mistä haaveilet.

(Lähde: : Peitso, Perkiö, Propudas & Nieminen. Ihme isonen, isostoiminnan kirja, s. 206-207)

Pohdittavaksi:

- Missä olet syntynyt? Mistä olet saanut nimesi?
- Ketä perheeseesi kuuluu?
- Ketkä ovat sinulle tärkeitä ihmisiä elämässäsi?
- Mistä iloitset? Entä mistä kiität? Mitä toivot?
- Millainen ajattelet olevasi ystävänä?
- Mitä taitoja sinulla on? Mitä haluaisit oppia?
- Mistä haaveilit lapsena?
- Mitä ajattelet tekeväsi 10 vuoden päästä?
- Miksi isosen pitää tuntea itsensä?

Tehtävä 1: Millainen olen?

Tehtävä 2: Elämäni aikajana

12 Raamis

Raamoksen ohjaajan tärpit:

MIKÄ JA MIKSI?

- Raamis on ryhmähetki, jossa tutustutaan pienen ryhmän kanssa Raamattuun ja keskustellaan jostain aiheesta.
- Pienessä ryhmässä on helpompaa keskustella kuin isossa.

VALMISTELU!

- Olet valmistautunut niin että ymmärrät aiheen ja osaat vastata kysymyksiin.
- Kysy valmistelussa, jos et ymmärrä jotain.

KÄYTÄNNÖN JUTUT!

- Itselläsi on mukana Raamattu, raamislappu ja mahdolliset muut välineet tehtävän tekemiseen. Muista tarkistaa etukäteen mitä välineitä tarvitset!
- Varmista että leiriläisillä on Raamatut mukana.
- Istukaa ympyrässä ja samalla tasolla.
- Jos puhelimet häiritsevät niin voit kehoittaa kaikkia tuomaan puhelimet puhelinparkkiin.
- Olkaa tietty aika raamiksessa, älä päästä ryhmäläisiä lähtemään aikaisemmin.
- Jos homma ei toimi häröilyn takia, voitte ohjaajan ohjeiden mukaan jatkaa työskentelyä vapaa-ajalla.

ITSE ASIAAN

- Muista riparin ja ryhmän vaihe siihen nähden, mitä odotat ryhmältäsi. Ensimmäisessä raamiksessa kaikki saattavat olla hieman varovaisia, ja se on ihan ymmärrettävää. Riparin loppua kohden ollaan jo tuttuja keskenään, ja ryhmältä voi odottaakin enemmän osallistumista.
- Huolehdi että kaikki pääsevät osallistumaan ja ketään ei jätetä ulkopuolelle
- Kaikki eivät ole innokkaita puhumaan, älä painosta, mutta rohkaise, sillä muutkin kuin oikeat vastaukset ovat rakentavia ja hyviä.
- Raamoksen tarkoitus ei ole käydä kysymyslappu kohta kohdalta läpi mahdollisimman nopeasti, vaan saada aikaan keskustelua aiheesta. Selvitä mitkä kysymykset ovat "pakollisia".
- Jätä loppuun tarpeellinen aika mahdollisen tehtävän tekemiseen.
- Selitä ohjeet mahdollisimman selkeästi.
- Tehkää tehtävät huolellisesti.
- Ryhmät ovat erilaisia (hiljainen ryhmä voi olla hankala osaa kohdella heitä arvostaen + pientä jämäkkäisyyttä) aktiivinenkin ryhmä voi omalla tavallaan olla hankala, muista että sinä määrääät mitä teet.

Pohdittavaksi:

- Mitä sinulle tulee mieleen raamiksesta?
- Mikä raamiksessa oli rippikoulussa parasta ja mikä oli pahinta?
- Mikä raamiksessa on tärkeintä?
- Millainen on isosen rooli raamoksen pitämisessä?

Harjoitusraamis (luominen/luonto)

- Kysele ryhmäläisiltä mistä asioista he haluavat luonnossa kiittää (esim. auringon paisteesta). Kirjoita aiheet ylös paperille.

Kerro että nyt laitetaan kädet ristiin ja rukoillaan:

Jumala, taivaallinen Isämme. Kiitos että olet luonut meidät. Kiitos luonnosta.

Me kiitämme: (liitä tähän ne aiheet mitä kirjoitit ylös)

Auta meitä huolehtimaan luonnosta ja toisistamme. Amen.

- Muistelkaa mitä Raamattu kertoo luomisesta. Miten se tapahtui?
- Tarkistakaa, miten se meni: 1. Moos. 1:1-2:4 (*Älkää lukeko sanasta sanaan tekstiä vaan etsikää mitä tapahtui minäkin päivänä*)
- Katsokaa vielä kohta 1.Moos 2:15 (*kerro että Raamatussa on kaksi luomiskertomusta ja tämä kohta on keskeltä sitä toista luomiskertomusta*)
 - Minkä tehtävän ihmiset siis saivat?
 - Mitä se tehtävä tarkoittaa nykypäivänä?
 - Kuinka me olemme hoitaneet tätä tehtävää? (voitte ottaa vaikka peukkuäänestyksen, kuinka on mennyt)
- Käykää läpi listan avulla mitä kukin tekee itse vähentääkseen luonnon kuormitusta ja saastumista ja mitä kunkin kotona tehdään: *Kierrättäminen (pahvi, paperi, pullot ja tölkit, lasi, metalli, biojäte, muovi). Osta käytettyjä tavaroita ja vaatteita. Kävelee tai pyöräilee autoilun sijasta. Käyttää joukkoliikennettä auton sijasta. Osta reilunkaupan tuotteita. Osta lähellä tuotettua ruokaa, jota ei ole kuljetettu tuhansia kilometrejä. Ei syö lihaa. Suosii luomua.*
- Tuleeko vielä muita juttuja mieleen?
- Ottakaa kuva, joka kertoo mielestänne hyvin luonnon arvostamisesta. Lähettäkää se ohjaajalle.

13 Isosen tehtävät ja odotukset isosia kohtaan

Mieti: Mitä odotuksia leiriläisillä, toisilla isosilla ja ohjaajilla on isosta kohtaan?

MITÄ LEIRILÄISET ODOTTAVAT ISOSILTA?

- Rohkaisua ja tukea
- Aitoa kohtaamista (ole oma itsesi!)
- Kuuntelua ja välittämistä
- Ujon huomioimista
- Tasapuolisuutta
- Luotettavuutta
- Kristityn nuoren malli
- Oman ryhmän vastuuhenkilö
- Huumorintajua
- Leiriläiset eivät odota "veljeilyä" kanssaan (kokeileminen)

MITÄ ISONEN ODOTTAA TOISELTA ISOSELTA?

- Yhteishenkeä
- Ymmärrystä
- Tukea
- Tilan ja mahdollisuuksien antamista
- Älä kilpaile toisten kanssa, äläkä vertaa itseäsi muihin
- Älä odota itseltäsi liikoja
- Esimerkillisyyttä
- Sinä olet nuoren kristityn malli

MITÄ VETÄJÄT ODOTTAVAT ISOSELTA?

- Et ole muistelemassa omaa leiriäsi, vaan rakentamassa leiriä, jolla olet isosena
- Avoimuutta ja reiluuutta
- Yhteistyötä ja avunantoa
- Hieman itseluottamusta
- Oikeaa asennetta (asenteesi vaikuttaa koko leiriin)
- Kysy neuvoa
- Luottamusta – Luotettavuutta
- Vastuun ottamista omasta ryhmästä
- Olet osa vastuuryhmää (kritisointi vain vetäjäporukassa)
- Kilpailua vain itsensä kanssa
- Et ole leirillä itseäsi varten, VAAN RIPARILAISIA VARTEN
- Suorita saamasi tehtävät heti ja huolellisesti
- Ole AITO, AVOIN ja REHELLINEN

Esimerkki leiripäivästä (voi olla myös muunlainen):

Klo 8.30 Herätys ja aamupala

Klo 9.15 Lipunnosto, päivän sana/hartaus ja aamujumppa

Klo 9.30 Työskentely

Klo 11.30 Lounas ja vapaa-aika

Klo 13.30 Jumisvalmistelut

Klo 14.00 Jumalanpalvelus

Klo 14.30 Päiväjuoma

Klo 15.00 Työskentelyt

Klo 16.30 Olympialaiset ja ulkoilu

Klo 17.00 Päivällinen

Klo 18.00 Raamattukisa, Raamis ja ryhmän tehtävät

Klo 19.00 Lipunlasku ja iltaohjelma

Klo 20.00 Saunat + iltapala tarjolla klo /muuta ohjelmaa ja iltapala 20.45-21.15

Klo 22.00 oppimispäiväkirja, iltahartaus ja hiljaisuus

Pohdittavaksi:

- katso leiripäivän mallia, mitä isonen tekee missäkin kohtaa päivää?
- Millainen isonen haluaisit, että itsestään tulee?
- Millainen isonen et ainakaan haluaisi olla?

14 Ensiaputaidot

- Hyvät ensiaputaidot voivat pelastaa jonkun hengen!
- Ensiavun antaminen on jokaisen velvollisuus
- Isosena toimiessasi, muista aina kertoa ohjaajalle, jos jotain sattuu
- SPR:n ensiapu sovellus puhelimeen

TAJUTTOMAN ENSIAPU

- Kylkiasennolla turvataan hengitys!
1. Jos henkilö menettää tajuntansa selvitä saatko hänet hereille puhuttelemalla ja ravistelemalla olkapäistä
 2. Jos henkilö ei herää, soita hätänumeroon 112 ja aseta puhelin kaiutintoiminnolle
 3. Aseta henkilö selälleen ja selvitä hengittääkö hän normaalisti
 - Avaa autettavan hengitystiet päätä ojentamalla ja leuankärjestä ylös kohottamalla.
 - Tunnustele poskellasi ilmavirtaa ja katso rintakehän liikettä.
 4. Jos autettava hengittää normaalisti:
 - Käännä hänet kylkiasentoon hengityksen turvaamiseksi.
 - Huolehdi että hengitystie on avoin ja seuraa että hengitys on normaalia. Tarkkaile autettavaa, kunnes ensihoitopalvelu ottaa vastuun hänestä.

Video, SPR – tajuttoman ensiapu: <https://www.youtube.com/watch?v=Mryj0JR7h54>

VERENVUOTO

Ulkoisen näkyvän verenvuodon määrää on vaikea mitata ja arvioida luotettavasti. Suuren verenhukan (yli 20 %) seurauksena ihminen menee sokkiin.

Näin tyrehdytät verenvuodon:

- Tyrehdytä verenvuoto painamalla sormin tai kämmenellä suoraan vuotokohtaan. Voit myös pyytää loukkaantunutta painamaan itse vuotokohtaa.
- Auta loukkaantunut tarvittaessa istumaan tai makuulle
- Sido vuotokohtaan paineside joko käyttäen sidetarvikkeita tai muita saatavilla olevia välineitä, esimerkiksi huivia.
- Soita hätänumeroon 112, jos arvioit tilanteen sitä vaativan.

Runsas verenvuoto voi johtaa verenkierron vakavaan häiriötilaan eli sokkiin. Huolehdi loukkaantuneen sokin oireenmukaisesta ensiavusta. Mikäli haavassa on vierasesine, esim. naula tai puukko, sitä ei poisteta ensiavun yhteydessä. Jos esine vaikeuttaa hengitystä, tulee se välittömästi poistaa.

Video painesiteestä: <https://www.youtube.com/watch?v=JGuQ4cxpFI4>

HÄTÄILMOITUS

Hätäilmoitus tehdään yleiseen hätänumeroon 112 heti, kun loukkaantuneen tai sairastuneen todetaan tarvitsevan ammattiapua. Lataa puhelimeen 112 Suomi -sovellus!

Näin teet hätäilmoituksen

- Soita hätäpuhelu itse, jos voit.
- Kerro, mitä on tapahtunut.
- Kerro tarkka osoite ja kunta. Vastaa kysymyksiin.
- Toimi annettujen ohjeiden mukaisesti.
- Lopeta puhelu vasta saatuasi luvan.
- Soita uudelleen, mikäli tilanne muuttuu

Miten toimit seuraavissa tilanteissa:

1. On vapaa-aika ja olette pelaamassa lentopalloa. Yksi leiriläisistä horjahtaa ja kaatuu. Hän valittaa nilkkaansa. Nilkka tuntuu kuumalta ja alkaa turvota. Mitä teette?
2. On ilta ja hiljaisuus on alkanut. Tulet iltalaulun jälkeen mökkiin, jossa nukkuu sinun lisäksi 3 leiriläistä. Yksi leiriläisistä istuu lattialla ja hengittää raskaasti, tärisee, itkee ja hokee mä en pysty. Muut mökkiläiset kertovat, että hän on usein saanut paniikkikohtauksia. Mitä teette?
3. Päiväkahvi on loppuillaan ja ohjaajat ovat jo poistuneet pitämään palaveria. Äkkiä huomaat yhden leiriläisen juoksevan vessaan. Menet perässä ja huomaat hänen punoittavan ja yrittävän yskiä. Mitä teette?
4. On vapaa-aika ja olette laiturilla istuskelemassa. Leiriläinen hörppää limutölkistä ja parahtaa. Tölkistä lentää ulos ampiainen. Leiriläisen huuli alkaa turvota. Mitä teette?
5. Olette iltapalalla. Olet kaatamassa varkkaleiriläiselle kuppiin kuumaa vettä. Hän pitää mukia kädessään. Joku törmää sinuun ja kuumaa vettä kaatuu lapsen käden päälle. Mitä teette?

6. Olette pelaamassa jalkapalloa. Yksi leiriläisistä alkaa yskiä ja hänen hengityksensä vinkuu. Mitä teette? Valitkaa vaihtoehtoista useita:

1. Lyö häntä selkään napakasti
2. Auta istumaan
3. Koita saada hänet puhumaan
4. Pyydä jotakuta hakemaan apua
5. Anna juotavaa
6. Laita makuulleen
7. Laita hänet kylkiasentoon
8. Soita 112
9. Pyydä muita lopettamaan hiekan pölytys
10. Kysy onko hänellä lääkettä mukana
11. Rauhoita häntä
12. Aloita puhalluselytys

7. Milloin saa soittaa hätäkeskukseen? Valitkaa oikeat numerot.

1. Vapaana juoksee koira
2. Kun kohtaat hätätilanteen tai tarvitset kiireellisesti viranomaisapua paikalle
3. Kun on liikenneuhka
4. Kun kuulet, että kaverillesi on koulussa tarjottu huumeita
5. Kun huomaat auto-onnettomuuden
6. Kun huomaat savua sieltä mistä sitä ei pitäisi tulla
7. Kun leiriläinen on tajuton
8. Kun joku oksentaa
9. Kun kaverisi lähtee mopolla ajamaan humalassa
10. Kun unohdat avaimet kotiin
11. Kun leiriläinen alkaa silmittömästi raivoamaan ja tuhoamaan paikkoja
12. Kun on sähkökatkos
13. Kun huomaat tienposkessa kolaroidun auton
14. Kun haluat tehdä rikosilmoituksen
15. Kun huomaat murtovarkaan murtautuvan liiketilaan

8. Leiriläisellä alkaa vuotaa verta nenästä. Mitä teette? Valitkaa oikea vaihtoehto.

- a. Ohjeistat leiriläistä nojaamaan taaksepäin, pyydät painamaan nenän varresta ja asetat kylmää otsalle.
- b. Pyydät leiriläistä kumartumaan eteenpäin, ohjeistat painamaan nenän varresta.
- c. Ohjeistat leiriläisen nelinkontin ja lyöt häntä selkään, jotta veri tulisi nopeammin ulos ja loppuisi.
- d. Ohjeistat puristamaan sieraimet kiinni, jotta verenvuoto loppuisi.

9. Olette vapaa-ajalla hieman ennen päiväkahvia. Yksi leiriläinen on kalpea, hikoilee ja vapisee. Hänen käytöksensä on levotonta ja äkkipikaista. Mistä luulet oireiden johtuvan ja mitä teet

10. Olet pitämässä raamista. Yht'äkkiä yksi ryhmäläisistäsi menee hervottomaksi, putoaa lattialle, alkaa nykiä silmät auki ja suusta alkaa tulla veristä vaahtoa. Mitä teette?

15 Isonen ongelmatilanteissa

- Mieti millaisia ongelmatilanteita leirillä voi tulla vastaan?
- Miten ongelmatilanteita ratkotaan?
- Millaiset ongelmat kuluvat isoselle ja mitkä ohjaajalle?

Ongelmatilanteet leirillä voivat kärjistä henkilöiden välisiä suhteita ja erilaisuutta, mutta voivat myös vahvistaa yhtenäisyyttä, jos ne ratkaistaan.

Erilaiset tilanteet leirillä

Käykää läpi alla oleva tapaus, miettikää ja pohtikaa sitä eri tilanteista. Miten isonen toimii? Miten ohjaajat toimivat? Mitä erilaisia asioita voi tilanteeseen puuttuessa tapahtua? Miettikää mahdollisimman monia erilaisia vaihtoehtoja ja sitä kautta toimintatapoja. Valmistautukaa siihen, että ohjaajat jakavat teidät isosten, ohjaajien ja leiriläisten rooleihin. Tilanteet esitetään purussa.

1. Kuutoshuone

Kuutoshuoneen nuorista alkaa huomata, etteivät he ole käyneet pesulla ihan hetkeen. Riparin leirijaksoa on käyty muutamia päiviä, mutta Ake, Make, Pertsu ja Kilu ovat pitäneet omat pyyhkeensä nätisti kassinsa pohjalla. Alkaa myös tuntua siltä, että he eivät ole nukkuneet kolmeen yöhön, koska kävelevät miltei pitkin seiniä.

- Miten toimit?
- Missä vaiheessa ohjaajat pitää ottaa keskusteluun mukaan?
- Miten voi arvostavasti kehottaa poikia huolehtimaan omasta hygieniastaan?
- Mitä riskejä väsymyksestä seuraa?
- Mieti eri syitä miksi pojat eivät ole käyneet suihkussa ja miten reagoisit eri syihin.
- Mieti eri syitä miksi pojat valvovat ja miten reagoisit eri syihin.

2. Ykköshuone

Ykköshuoneen nuoret haluavat välttämättä laittaa meikit uudestaan iltahartauteen, vaikka peseytymisaika on ennen iltahartausta. Hämmennystä herättää myös Piken ja Lailan tapa tulla hartauksiin bikinien yläosat päällä.

- Miten toimit?
- Mistä tyttöjen käytöksessä on kyse?
- Millainen pukeutuminen sopii hartaustilaan ja tilanteeseen?

3. "Isonen lähti vessaan"

Isot ja leirin vetäjät ovat sopineet, että isot nukkuvat leiriläisten kanssa huoneissa ja isot katsovat hieman leiriläisten perään yövalvojan apuna. Eräänä yönä on hyvin rauhatonta. Yövahti löytää kämpän, jossa melu on ylimmillään. Huoneen ovi on raollaan ja isonen puuttuu. "Isonen lähti vessaan", vastaavat leiriläiset kuin yhdestä suusta. Isonen löytyy kuitenkin pian parin leiriläisen kanssa tupakalta saunan takaa.

- Mikä tilanteessa on pielessä? (--> Jatkuu seuraavalla sivulla)

- Miten tilanteessa pitäisi toimia?
- Mitä kyseinen iso voisi tehdä?

4. Isos-Piia

Piian ja hänen ryhmänsä välit ovat hyvin luontevat. Piia tulee hyvin toimeen leiriläisten kanssa ja hoitaa annetut tehtävät tunnollisesti. Eräänä päivänä vapaa-ajalla Piia on oman ryhmänsä kanssa pitämässä hauskaa takkiksella. Juttu lentää ja musiikki pauhaa. Samassa pilli soi oppituntien alkamisen merkiksi. Piia kehottaa ryhmäläisiään tunnille kovaan ääneen ja ivallisesti: "Voi teitä ressuikoita! Kyllä sen ohjuksen tuokiot on tosi kuivia ja nukuttavia, eikö? Mä taidan mennä laiturille ottaa aurinkoo ja koittakaa te kärsien kestää sen tunnilla!" Samalla hetkellä kyseinen nuorisotyönohjaaja kävelee ohi ja kuulee kaiken.

- Mikä on Piian moka?
- Miten hänen tulisi hoitaa tilanne?
- Mikä mahtaa olla syy Piian hölmöön repliikkiin?

5. Romanssi ja isosten repeily

Leirillä on kuusi isosta. Isoiset ovat huomanneet isosporukan romanssin: Kimmo on iskenyt silmänsä Sannaan. Päiväkahvin jälkeen isosten tehtävänä on suunnitella olympialaiset. Hommasta ei kuitenkaan tahdo tulla mitään, kun Sanna ja Kimmo keskittyvät vain toisiinsa ja muut ovat tilanteesta vaivautuneita. Yksi isosista, Anu, päättää aikaa säästääkseen ja tilannetta helpottaakseen suunnitella olympialaiset yksin. Kun Anu jää suunnittelemaan olympialaisia yksin, muut isokset karkaavat ilman vetäjien lupaa uimaan keskellä lahtea olevalle kalliolle. Yksi leiriläisistä huomaa isokset kalliolla, jonne leiriläisilläkään ei ole lupaa uida ja ilmoittaa asiasta leirin vetäjille. "Miksi isot saa olla uimassa ilman uimavahtia ja vielä tolla kalliolla?"

- Mitä tilanteessa on pielessä?
- Millä tavalla isokset ovat toimineet?
- Miten tapaus vaikuttaa leirin ilmapiiriin?

Pohdittavaksi:

- Millaiset ongelmatilanteet kuuluvat isosen ratkaistavaksi ja mitkä ohjaajan?
- Usein ongelman taustalla on jokin syy, miksi luulet, että:
 - Joku kiusaa?
 - Joku käyttäytyy sopimattomalla tavalla?
 - joku ei jaksa keskittyä?

16 Seurakunnan tapahtumia nuorille

Viikkotoiminta Tuomiokirkon alueella ja kappeleissa syyskaudella 2025

Savonlinna seurakuntakeskuksella nuorten The Ilta kerran kuussa perjantaina klo 16.30->

pe 5.9. Rosvoa ja poliisia

pe 3.10. Musiikkia ja leivontaa

pe 7.11. Pakopeli ja kisailua

pe 28.11. Peli-ilta

Savonranta: avoimet ovet nuorille parillisten viikkojen perjantait klo 18.00–21.00 srk-kodilla.

Punkaharju: nuorten The Ilta kerran kuukaudessa perjantaisin klo 15:00-17:30 srk-talolla.

pe 12.9. Liikenneturvallisuus

pe 3.10. Enkeleitä, onko heitä? Mikä ihmeen Mikkelinpäivä?

pe 14.11. Kohti valvomisen sunnuntaita.

Kerimäki: nuorten The Ilta kerran kuukaudessa lauantaisin klo 17.00-20.00 srk-kodin alakerran nuortentilassa.

la 20.9. Hävikkiviikko

la 11.10. Girls girls girls, vietetään kansainvälistä tyttöjenpäivää

la 8.11. Peliviikko

Enonkoski, Rantasalmi ja Sulkava: seuraa ilmoittelua koulun ilmoitustauluilla. Työntekijät mukana kunnan nuokkareissa.

Nuorten tapahtumia syksyille 2025

- TELTTALEIRI nuorille syyslomalla ti-ke 21.-22.10.
- SEUKKARIN SYYSYÖ syyslomalla pe-la 24.10.-25.10. Savonlinnan seurakuntakeskuksella. Hauskaa yöllistä tekemistä pimeässä seurakuntakeskuksessa..
- MAATA NÄKYVISSÄ –FESTARIT pe-su 21.-23.11. Turussa. Mahtava viikonloppu pohjoismaiden suurimmille kristillisille nuorisofestareille.
- ITSENÄISYYSLANIT la-su 6.-7.12. Savonlinnan seurakuntakeskuksella. Tule pelaamaan koneella tai konsolilla seukkarille yöksi.
- NUORTEN JOULUHÄPPENINKI la 13.12.2025 klo 13-23 Savonlinnan seurakuntakeskuksella. Joulusta yhdessäoloa, puuhaa ja syömistä!

... ja keväälle 2026

Keväällä Savonlinnassa, Kerimäellä ja Punkaharjulla The Illat 1-2 kertaa kuussa.

Kerimäen the illat keväälle 2026: la 10.1. / 14.2. / 7.3. / 11.4.

Punkaharjun the illat keväälle 2026: pe 9.1. / 13.2. / 27.3. / 17.4.

Savonrannalla avoillat joka toinen viikko. Muuten seuraa ilmoittelua.

Pääsiäisenä todennäköisesti pääsiäislanit ja vappuna (30.4.-1.5.) Nuorten seukkarin vappuyö.

17 Työntekijät

ISOSKOULUTTAJIA:

Sari Kaunismäki

Nuorisotyöohjaaja
Isoskoulutus SLN
0447768019
sari.o.kaunismaki@evl.fi

Salla Snell

Nuorisotyöohjaaja
Isoskoulutus Kerimäellä
0505406117
salla.snell@evl.fi

Leevi Tuikka

vt. Nuorisotyöohjaaja
Isoskoulutus Sulkavalla
p. 0503085014
leevi.tuikka@evl.fi

NUORISOTYÖN PAPPEJA:

Antti Rahikainen

Kasvatuksen kappalainen
0447768029
antti.rahikainen@evl.fi

Johanna Tykkyläinen

Nuorisopappi
0447768038
johanna.tykkylainen@evl.fi

Mika Malinen

Nuorisopappi Kerimäellä
0505406111
mika.malinen@evl.fi

Salla Hyrkäs

Oppilaitostyön pappi
0447768015
sallamari.hyrkas@evl.fi

MUITA NUORISOTYÖNOHJAAJIA:

Riikka Turunen

Johtava nuorisotyöohjaaja
Savonrannan nuorisotyö
0447768017
riikka.turunen@evl.fi

Anna Muhonen

Nuorisotyöohjaaja
Enonkosken nuorisotyö
0447768014
anna.muhonen@evl.fi

Kaisa Muhonen

Nuorisotyöohjaaja
Rantasalmen nuorisotyö
0408200418
kaisa.muhonen@evl.fi

Nea Pelkonen

vt. nuorisodiakoni 31.12.2025 asti.
0447768020
nea.pelkonen@evl.fi

Jaakko Vanttaja

nuorisotyöohjaaja
Kerhonohjaajakoulutus
0447768018
jaakko.vanttaja@evl.fi

TOIMISTOSIHTTEERI:

Sarita Peuralanmäki

Nuorisotyön sihteeri
0440768001
savonlinnan.nuoriso@evl.fi